

DE PERSSCHOUW

Onbillijke kritiek.

Voorzover we konden nagaan, had het concept-
Leerboek het meest onder de kritiek te lijden.

Maar we kregen ook den indruk, dat de kritiek niet
steeds van dezelfde mate van studie getuigde als er aan
het concept zelf was besteed.

En toch, zoo behoorde het eigenlijk te zijn, wil men
een scherpe kritiek kunnen rechtvaardigen.

Ook wij brachten indertijd onze bezwaren tegen het
leerboek in.

Evenwel wezen we er ook op, dat er veel goeds in is.

Trouwens, voor enkele jaren schreven we reeds, dat
om zulk een leerboek deugdelijk op te stellen, aan den
saamsteller een vrijstelling van den gewonen arbeid ge-
durende enkele maanden moest worden geschonken.

Wat, voorzover ik weet, niet is geschied.

Daar wringt m.i. de schoen.

Bovendien ging hier de kritiek wel eens over de
schreef.

Zoo b.v. die van De Th. Kuipers te Djoeja in het
„Kerkblad voor de Gereformeerde Kerken in Indië“.

De Heij wijst hierop in de „Zeeuwsche Kerkbode“.

Kritiek acht hij natuurlijk geoorloofd.

Maar, zoo vervolgt hij,

Maar geëischt mag toch worden, dat ieder, die
zich beroept op kritiek en daarom van z'n
recht gebruik maakt, bezonnen critiek geeft. En ten
aanzien van een belangrijk punt meenen we aan die
bezonnenheid te moeten twijfelen.

Een heel ernstig bezwaar maakt hij tegen vr. 6 en
7 van les 12.

Die luiden in het leerboek aldus:

„Vr. 6. Worden de geloovigen in dit leven van
hun verkiezing verzekerd?“

Ja, de geloovigen worden te zijner tijd, hoewel
bij onderscheiden trappen en met ongelijke mate,
van hun verkiezing verzekerd.

Vr. 7. Wat moeten zij doen, die het levend geloof
in Christus nog niet krachtig in zich gevoelen?“

Zij moeten van de genademiddelen een vlijtig
gebruik maken en naar den tijd van overvloediger
genade vurig verlangen“.

Deze antwoorden zijn volgens De Kuipers meer
piëtistisch dan Gereformeerd. Hij schrijft er dit over:

„Met alle respect voor de samenstellers moet
het me toch van het hart, dat deze antwoorden
meer piëtistisch zijn dan Gereformeerd. Waar leest
men in Gods Woord, dat God aan den eenen mensch
meer zekerheid geeft dan aan den anderen? Het
gebrek aan zekerheid wordt juist in Gods Woord
steeds in verband gebracht met de zonde, met na-
latigheid, met ontrouw. En op de vraag naar zeker-
heid geeft de Schrift alleen het antwoord: Bekeert
u en geloof.“

Zoo mag men misschien naar het hart spreken
van mystieke kringen in onze kerken, dit is niet
de weg om de zielen van jongeren en ouderen tot
zekerheid te voeren. Integendeel, zoo sanctioneert
men de onzekerheid, al bedoelt men dit allerminst“.

In een naschrift vermeldt De Kuipers, dat hem
toevallig een „kleine Hellenbroek“ in handen kwam
en dat, bij vergelijking, hem trof, hoe nog al ruim
uit dat leerboekje was overgenomen.

Het is jammer, dat hem niet ook toevallig in han-
den kwam een exemplaar van de Dordtsche leer-
regels. Dan had hij, bij vergelijking, kunnen zien, dat
de door hem zoo gewraakte, en als piëtistisch ver-
oordeelde, antwoorden aan die leerregels ontleend zijn.

In hoofdstuk I par. 12 van die Leerregels, die een
belijdenisgeschrift van onze kerken zijn, lezen we:
„Van deze hunne eeuwige en onveranderlijke verkie-
zing ter zaligheid worden de uitverkorenen te zijner
tijd, hoewel bij onderscheiden trappen en met onge-
lijke mate, verzekerd“. Alzoo precies hetzelfde als wat
in antw. 6 staat. En in hoofdstuk I par. 16 wordt
degenen, die het zeker vertrouwen des harten in zich
nog niet krachtig gevoelen, bevolen: in het wa-
nemen der middelen vlijtig voort te gaan, naar den
tijd van overvloediger genade vuriglijk te verlangen
en dien met eerbiedigheid en ootmoedigheid te ver-
wachten“.

Moelijk kan ontkend worden, dat ook hier de over-
eenkomst tusschen het ontworpen leerboek en de
Leerregels buitengewoon groot is.

Een bezwaar, als door De Kuipers op dit punt werd
ingebracht tegen het ontwerp-leerboek is dan ook een
bezwaar tegen de kerkelijk vastgestelde Dordtsche
leerregels.

Nu zal het wel niet de bedoeling zijn van dezen
criticus, om ook van de Dordtsche Leerregels te be-
wezen, dat die meer piëtistisch dan Gereformeerd
zijn. Maar daarom meenen we ook, dat deze critiek
moelijk een bezonnen critiek kan worden genoemd.
En daaraan alleen hebben we behoefte.

Zoo eenvoudig als De Kuipers de dingen voorstelt
zijn ze toch niet. Zeker, het gebrek aan zekerheid
komt voort uit ongelooft. Maar ook, de zekerheid komt
alleen door het geloof. En van dat geloof gelooven en
belijden we, dat het een vrucht is van Gods genade.

We kunnen instemmen met heel veel in de critiek,
die op het ontwerp-leerboek van onderscheiden zijde
werd uitgebracht. Maar het zal noodig zijn, dat ook
de uitgeoefende critiek op haar beurt met scherp
critisch oog wordt bezien.

Nu beoordeel men De Kuipers weer niet naar deze
éene uitslating.

Toch behoeft zijn idee van mystiek herziening.

Dat zal ook zijn arbeid op het zendingsterrein, waarin
hij zoo onvermoeid is en zulk een uitnemende kracht
ontwikkelt, ten goede komen.

Over den smaak valt niet te twisten.

De Laman neemt in het „Geref. Kerkbl. voor Drente
en Overijssel“ hen onder handen, wier laatste argument
steeds luidt: over den smaak valt niet te twisten.

Men vindt soms de wonderlijkste contrasten. Er
zijn dingen, die zoowat iedereen wel lekker vindt, en
nochtans zijn er enkelen, die ze niet lusten; en om-
gekeerd zijn er ook dingen, die bijna niemand lekker
vindt en dan zijn er toch enkelen, die de lepel wel
aflikken willen. Denkt slechts aan de beroemde lever-
traan; we betwisten er de heilzame werking niet van;
maar ze is toch het tegendeel van lekker, ze moet ze
met geweld door de keel werken; en evenwel zijn er
enkele menschen, die er van smullen en de flesch
zoo maar aan den mond kunnen zetten.

En wat het mooi-vinden betreft, stuit ge soms ook
op wonderlijke verscheidenheden. Er zijn dingen, die
algemeen mooi gevonden worden; echter toch nooit
zonder uitzondering; altijd zijn er menschen, die er
niets schoons in vinden, en die het niet begrijpen
kunnen, dat daar nu zulk een ophef van gemaakt
wordt en velen er zoo mee weg kunnen loopen. Ter-
wijl het heele gezelschap geniet, zitten zij er bij met
een gezicht als een oormurm. Dit zijn dingen, die
iedereen weet en die in geen boek geschieden. Het is
een waarheid, die algemeen wordt toegestemd, dat de
smaken verschillen.

En... zegt men dan verder: over den smaak valt
niet te twisten. Maar dat zit dan toch nog! De smaak
schijnt wel het meest subjectieve ding te wezen, dat
er bestaat; maar of iets mooi of lelijk, lekker of niet
lekker, aangenaam of onaangenaam is, hangt toch
niet af van het goedvinden van A of van B. Wanneer
A zegt: dat is mooi en B verklaart: neen, het is
lelijk! dan zullen ze niet allebei gelijk kunnen heb-
ben. Want een zaak is of mooi, of ze is lelijk. Wel
kan aan een mooie zaak een lelijke kant zijn, of een
lelijk ding een mooie trek hebben, maar dan is er
toch iets, dat bij beide de overhand heeft en het oor-
deel bepaalt.

Het is een feit, dat de smaken verschillen, maar
het is ook een feit, dat het met den smaak van vele
menschen niet zoo bijzonder in orde is. Men heeft
menschen met een mooien, fijnen smaak, en men
heeft er met een heel lelijken smaak. Wanneer er
kleuren met elkander gecombineerd moeten worden,
dan is het niet hetzelfde, in wiens handen ge valt.
Sommige menschen kunnen op dit gebied zoo feel-
lelijk de eene kleur bij de andere voegen, dat het u
groen en geel voor de oogen wordt. Dat is een kwa-
stie van een goeden of een slechten smaak.

Ook de smaak van den mensch moet gevormd
moet opgevoed worden. De smaak kan eenzijdig
gevoerd zijn. Dan zijn er slechts een paar soor-
ten van dingen, die men mooi of lekker vindt. Men
mist dan het vermogen, om het schoone en aangename
in iederen vorm te waardeeren. Er is vaak groote
eenzijdigheid in den smaak van de menschen. Ze
hebben hun smaak, en wat niet precies naar hun
smaak is, dat vindt hij hen geen genade. Meest is dat
een gevolg van de opvoeding. Een gevolg van het toe-
geven aan: dit lust ik niet, en dat lust ik niet. Wijze
moeders leeren hun kinderen alles te lusten. Een
verstandige moeder zegt tegen haar jongen, die met
lange tanden zit te eten: als je het niet lust, dan laat
je het maar staan, maar iets anders krijg je niet,
want het eten is goed! Kinderen van zulke moeders
leeren wel alles te eten en worden geen kieskeurigers.
Het kan dan wel zijn, dat ze het een lekkerder vinden
dan het andere, maar de verkeerde smaak van dit
niet lusten en dat niet lusten is bij hen dood gegaan.
Moeder heeft dat onkruid uitgetrokken met wortel
en tak en heeft het niet laten herbergen. Dit worden
van die gemakkelijke menschen, die niet maar één
ding mooi kunnen vinden, doch die het mooie vinden
in alles, waar het in aanwezig is.

Over den smaak valt dus wel degelijk te twisten.
Smaak is zeker ook een kwestie van aanleg. De een
heeft meer smaak voor dit en de ander voor dat. Het
temperament speelt er insgelijks mede een rol in. De
melancholicus heeft gevoel voor andere dingen dan
die, waar de sanguinicus door aangedaan wordt. Maar
het is ook veel een zaak van vorming en van op-
voeding. Er zijn eenzijdig gevormde smaken. Die
lusten niet anders, dan wat zij geleerd hebben te eten,
en zij missen het vermogen om te waardeeren, wat
ze niet precies zoo gewend zijn.

Men ziet dit ook op godsdienstig gebied. Zij, die
opgevoed zijn in de sfeer van de valsche mystiek en
van de ziekelijke bevinding, onboren doorgaans het
vermogen om de zuivere, gezonde, verkondiging van
Gods Woord dankbaar te waardeeren. Wanneer het
niet precies zoo is, als zij het altoos gewend zijn, dan
deugt het niet; dan eten zij met lange tanden of laten
het staan.

Menschen met een verkeerd of eenzijdig smaak
vergeten, dat God onder het luchtgewelf allerlei vogel-
schap, om ieder op hun wijze Zijn lof te zingen.
Die alleen maar van het zingen van den leeuwrook
houdt, is onbekwaam om met genoegen naar den
lijster te hooren.

De smaken verschillen ontegenzeggelijk zeer. Maar
er valt stillig wel over te twisten. De schoonheid der
dingen staat of valt niet met het subjectieve gevoel
van dezen of dien. Iemand's smaak zegt meer aan-
gaande hemzelf, dan aangaande de dingen, die al of
niet de eer genieten in zijn smaak te mogen vallen.

Raak!

En waar!

HEPP.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Ierneke: P. v. Strien te Veere en P. M. Veldhuizen te Paesens.
Leeuwarden (de pred. pl.): C. v. d. Woude te Schiedam en
J. Wijnenga te Charlois (Rotterdam).
Sprang (N.Br.): T. v. Wieren, cand. te Kampen en H.
Zandbergen, cand. te Enschede.

Beroepen te:

*Graveland: P. Boes te Beestum.
Kollum: D. Zwart te Oudemirdum.
Schiermonnikoog: E. Th. v. d. Born, cand. te Renkum.
Sprang (N.Br.): H. Zandbergen, cand. te Enschede.

Bedankt voor:

Amsterdam-N. (de pred. pl.): W. v. Gelder te Tiel.
Grypekerk (Gr.): J. Schellhaas Hzn. te Trummarum.
Haarlem (de pred. pl.): W. H. v. d. Vegt te Bergum.
Harlingen: J. H. Staal te Garrelaweer.
Metslawier-Nawier: H. H. v. Kapel te Kooten.
Urk: D. v. Enk te Zwelloo.

Emeritaat.

Da D. P. Koopmans, predikant der Geref. Kerk van Sneek,
is voornemens, na een diensttijd van 40 jaar, in September
a.s. emeritaat aan te vragen. Zieerw. hoopt zich metter-
woon te vestigen te Beesterauwang en daar de kleine Geref.
Kerk te dienen.

Candidaten tot den H. dienst.

Cand. W. J. van Hoek, beroepen predikant van Midland
en West-Terschelling, is door de classis Franeker der Geref.
Kerken peremptoir geëxamineerd en met algemeene stemmen
toegelaten tot den Dienst des Woords en der Sacramenten.

— Cand. M. Boukema, beroepen predikant bij de Geref.
Kerk van Leidschendam is door de classis Den Haag pe-
rempoir geëxamineerd en met algemeene stemmen toege-
laten tot den Dienst des Woords en der Sacramenten.

— Cand. D. Hoorstra te Makkum en cand. G. Melles
te Groningen, beroepen resp. door de Geref. Kerken van
St. Jacobi Parochie en Eernewoude—Wartena, zijn door de
classis Leeuwarden peremptoir geëxamineerd en toegelaten tot
de bediening des Woords en der Sacramenten.

— De classis Meppel heeft den heer H. Post, cand. aan
de Vrije Universiteit, praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar
verklaard in de Geref. Kerken. Gaarne wenscht hij des Zondags
de kerken te dienen en terstond een eventueel beroep in over-
weging te nemen. Zijn adres is H. Post, Hollandscheveld (Dr.).

— Cand. S. J. Hoekstra, Copernicusstr. 81 Den Haag, en
cand. H. Postman, Steynlaan 69, Den Haag, hebben in
een buitengewone vergadering van de classis Den Haag met
gunstig gevolg praeparatoir examen afgelegd. Zij werden met
algemeene stemmen toegelaten om te staan naar den Dienst
des Woords in de Geref. Kerken. Eerstgenoemde neemt 1 Aug.
a.s. laatste genoemde onmiddellijk een beroep in overweging.

— Cand. J. C. Hagen, Koornmarkt 20, Delft, werd met
algemeene stemmen in de Geref. Kerken beroepbaar verklaard,
na afgelegd praeparatoir examen.

— Cand. A. H. Oomsma, aan de Theol. School verzoekt
te vermelden, dat zijn adres tot 10 Augustus is: Kats (Noord-
Beveland). Daarna weer Geref. Pastorie, Broek bij Dokkum.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Aalten, Bunschoten, Delft en Vlissingen: N. Brandsma, cand.
te Arnhem en J. v. Doorn, cand. te Veenendaal.
Harderwijk: P. J. de Bruin te Veenendaal en G. Salomons
te *Gravenzande.

Beroepen te:

Broek onder Akkerwoude: J. v. Doorn, cand. te Veenendaal.
Oppevoers: A. Gruppen te Zwaagwesteinde.

Bedankt voor:

Lisec: W. Bijleveld te Haarlem-Centrum.

GEREF. GEMEENTEN.

Tweetal te:

Zoetermeer-Zegwaard: M. Heijkoop te Utrecht en A. Verhagen
te Middelburg.

Bedankt voor:

Gouda: A. de Hoois te Dirksland.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Blauwkapel: D. Bax Hzn. te Puttershoek.
Hijkersmilde: J. G. Lekkerkerker te Bonnehoeck.
Linschoten: E. V. J. Japchen te Maarsseveld.
Maarsse: A. v. d. Kooy te Kampen.
Maatsbroek: F. v. Asch te Hardwijk.
Oudebroek (vac. C. Goverts): C. B. Holland te Delfshaven.
Meppel (vac. Dr. A. H. Edelkoort): J. Th. Meyer te Gendt (Gld.).
Purmerland: G. F. Voorhoeve, cand. te Hees bij Nijmegen.
Renswoude (Boez.) en Sluipwijk: L. Vroegindewey, cand. te
Middelhamnis.

Wilsen en Wijngaarden: L. Vroegindewey, cand. te Middel-
hamnis.

Umden: J. W. Swaan te Domburg.

Aangenomen naar:

Coevorden: A. E. K. Pols te Noordwijk (Gr.).
*Gravenzande: S. Kooistra te Wehrt.
Vollenhove (vac. J. de Wit): A. v. d. Hooven te Wehl.
Zaandervoort bij Monnikendam: A. M. Knotterus te Schelde-
huren.

Wadenhoen: J. de Vlioger te Hylaboot.

Bedankt voor:

Elburg (de pred. pl.): G. J. Koldewijn te Hattem.
Putten (vac. B. N. B. Bouthoorn (Boez.)): W. L. Mulder te
Voorthuizen.
Rijssen (toez.): G. Alers te Nieuw Lekkerland.
Stavensweert: J. de Vlioger te Hylaboot.
Streefhoek: P. F. v. Noort te Oud-Loosdrecht.
Yist: J. Nauta Az. te Schiermon.

Inrede te:

Rotterdam-Fleijenoord: Dr. A. H. Edelkoort, Tekst Col. 1:19.

Afscheid van:

*Gravenzande: G. Elzenga, Tekst Habakuk 3:2.
Rijssen (O.): A. H. J. G. v. Voorthuizen, Tekst Psalm 4:7.
Terkgaast e.a.: C. Sundermeijer, Tekst Joh. 1:7.
Witterwoude: D. Douma Pzn, Tekst 1 Joh. 2:18.
Zellhem: R. de Planque, Tekst Hand. 20:32.

Overleden:

17 Juli: M. Jongebreur, pred. te Veenendaal, 54 jaar.